

27.7.2017

Milla Perukangas

Kohdennetun määrärahan käyttö 2016: Shoulder to Shoulder -hanke 2016-2017

Ulkomaanapu haki maaliskuussa 2016 Helsingin seurakuntayhtymältä tukea Suomessa tapahtuvan tukea kolmevuotisen Shoulder to Shoulder -hankkeen käynnistämiseksi. Tukea myönnettiin 40 000 euroa, hankkeen ensimmäiselle vaiheelle. Hankkeen toiminnallinen vaihe alkoi syyskuussa 2016, kun hankkeeseen palkattiin vastaava projektikoordinaattori Stiven Naatus. Keväällä toimintamallin kehittämisen vastuu siirtyi projektikoordinaattori Habiba Alille, joka jatkoi työtä huhtikuuhun 2017 asti.

Hankkeen tavoitteena on ollut tukea uskonnollisten yhteisöjen välisen ruohonjuuritason yhteistyön ja toimintamallien kehittämistä ja levittämistä sekä yhteisöllisten toimintamallien vahvistamista väkivaltaisen ekstremismin ja polarisaation mukanaan tuomiin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Tämän lisäksi hanke on tukenut uskonnollisten yhteisöjen osallisuutta uskonnon vapauden vahvistamiseksi.

Työn luonteen ja tavoitteiden vuoksi riittävät henkilöresurssit ja pitkäjänteinen työskentely ovat keskeisessä asemassa hankkeen tavoittelemien sidosryhmien välisen yhteistyön ja luottamuksen rakentamisessa. Luottamus ja yhteistyö ovat vastaavasti keskeisessä roolissa hankkeen tulosten saavuttamisessa.

Hankkeeseen ei resurssisyistä ole voitu osoittaa pitkäaikaista työntekijää rakentamaan työtä systemaattisesti eri sidosryhmien kanssa. Tämä vaikuttaa osaltaan työn tuloksellisuuteen pitkällä aikavälillä. Hanke on saanut sidosryhmiltä positiivista palautetta ja työ on koettu ajankohtaiseksi kiristyneessä ilmapiirissä. Yhteistyössä mukana olleet seurakunnat ja rukoushuoneet ovat tuoneet esille koulutustarpeita uskontodialogin ja käytännön yhteistyön kehittämiseksi, joihin on vastattu hankkeen resurssien sallimissa mitoissa. Raportin liitteenä on talousraportti, josta käy ilmi hankkeen budjettitoteuma. Pääosa tuesta on käytetty hankekoordinaattorin henkilö- ja palkkakustannuksiin. Tällä hetkellä hankkeessa ei ole kohdennettua työntekijää. Työtä jatketaan hankesuunnitelman mukaan, jos hankkeelle saadaan varmistettua riittävät henkilöresurssit. Rahoitusta työn jatkamiseksi kartoitetaan eri rahoituslähteistä. Määrärahasta on jäljellä 11 635,43 euroa. Jäljellä olevien varojen käytöstä ehdotetaan, että ne käytetään hankkeen rahoituspäätöksen ja hankkeen tavoitteenasettelun mukaisesti uskonnollisten yhteisöjen välisen yhteistyön tukemiseen, kapasiteetin vahvistamiseen ja tätä edistävien tapahtumien toimintokulujen kattamiseksi aikavälillä 2017-2018. **Taloustoteumaraportti on tämän raportin liitteenä.**

Shoulder to Shoulder -työ

Shoulder to Shoulder -hankkeen toimintamalli on peräisin Yhdysvalloista, missä uskonnolliset yhteisöt muodostivat verkoston puolustaakseen muslimiyhteisöjä lisääntyneiltä ennakkoluuloilta, vihapuheelta ja viharikoksilta, jotka lisääntyivät Yhdysvalloissa dramaattisesti syyskuun 11. päivän terroristiskujen jälkeen vuonna 2001 ja iskuja seuranneen, niin kutsutun, terroristimin vastaisen sodan seurauksena. Yhdysvalloissa Shoulder to Shoulder -verkostoon ollut vapaamuotoinen yhteenliittymä, joka on antanut kansallisia julkilausumia ja järjestänyt tapahtumia lisätäkseen paikallista yhteistyötä uskonnonvapauden puolesta ja vihapuhetta sekä islamofobiaa vastaan. Suomalaisen Shoulder to Shoulder -hanke sai vauhtia Ulkomaanavun ja sisäministeriön toteuttamasta Yhdysvaltojen-opintomatkasta, jossa mukana olleet

viranomaiset ja uskonnollisten yhteisöjen edustajat vierailivat Shoulder to Shoulder –järjestön luona, ja esittivät suosituksen työn edistämiseksi Suomessa.

Helsingin seurakuntayhtymän tuella Ulkomaanapu on tukenut Suomessa uskonnollisten yhteisöjen keskinäistä dialogia ja ruohonjuuritason verkottumista. Lisäksi hanke on tukenut muslimiyhteisöjen ja viranomaisten välistä dialogia, jonka tavoite on ollut lisätä vähemmistöjen osallisuutta yhteiskunnassa ja ajankohtaisissa keskusteluissa. Dialogin vahvistamisen tavoite on myös ollut vahvistaa uskonnonvapauden tematiikkaa sekä kehittää väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn parissa tehtyä työtä. Työ on pääasiassa keskittynyt pääkaupunkiseudulle, Turkuun, Ouluun ja Tampereelle. Tavoitteena on ollut vahvistaa paikallista yhteisöjen välistä yhteistyötä ja yhteyksiä. Vaikutustyön ja koulutuksen keinoin on lisätty viranomaisten ymmärrystä uskonnollisten yhteisöjen roolista osana ajankohtaisia yhteiskunnallisia haasteita kuten väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisyä ja kotouttamista. Erityisen tärkeäksi on koettu ymmärryksen lisääminen siitä kuinka yhteiskunnallinen polarisaatio vaikuttaa käytännössä vähemmistöihin kohdistuvana vihapuheena ja viharikoksina.

Yhtenä keskeisenä hankkeen tuloksena voidaan uskonnollisten yhteisöjen työn merkityksen tunnustamista viranomaistyön tukena, yhteisöjen tuen tarpeiden tunnustamista ja uskonnollisten toimijoiden roolin vahvistamista yhteiskuntarauhan edistäjänä toimeenpanosuunnitelman eteenpäin viemisessä. Nämä tulokset osaltaan vahvistavat hankkeen jatkokehityksen viitekehystä. Työn kautta toimintamalli on liitetty myös osaksi Suomen kansallista väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisaation ennaltaehkäisyn [toimeenpanosuunnitelmaa](#) (toimenpide 18, sisäministeriö, 2016).

Hankkeen vaikuttamistyön tavoitteena on ollut uskonnollisten yhteisöjen työn näkyväksi tekeminen ja työn resurssitarpeiden esille tuominen. Ulkomaanavun rooli on ollut keskeinen muslimiyhteisöjen ja eri ministeriöiden ja paikallisten viranomaisten sekä seurakuntien välisen dialogin fasilitoimisessa ja ensiyhteyksien luomisessa. Esimerkki dialogin vahvistamisesta on ministeri Risikon lounastapaaminen muslimiyhteisöjen kanssa, jossa yhteisöt nostivat esille heitä huolestuttavia asioita ja yhteistyötoiveita ministeriön kanssa. Ulkomaanapu on vaikuttamistyön keinoin edistänyt myös muiden ministeriöiden yhteistyötä uskonnollisten yhteisöjen osaamisen hyödyntämiseksi. Esimerkkinä tästä Ulkomaanapu järjesti ministeri Lindströmin pyynnöstä opintomatkan Yhdysvaltoihin tutustumaan uskonnollisten yhteisöjen väliseen yhteistyöhön ja kotouttamistyöhön toukokuussa 2017.

Paikallisen yhteistyön vahvistaminen ja sen haasteet

Seurakuntien työn tukeminen ja yhteyksien vahvistaminen paikallisiin muslimiyhteisöihin on ollut ollut yksi Shoulder to Shoulder -hankkeen painopisteistä. Shoulder to Shoulder -toimintamallia on esitelty seurakunnissa ja työn käynnistämistä on tuettu tarjoamalla toimintamalleja ja temaattista tukea yhteyksien vahvistamiseksi paikallisiin rukoushuoneisiin.

Ulkomaanapu on hyödyntänyt seurakuntasuhteiden verkostoa ja yhteyksiä ja maahanmuuttajadiasporiin ja rukoushuoneisiin toimintamallien jalkauttamiseksi. Haasteena työssä on pitkäaikaisen ja systemaattisen yhteistyön kehittäminen ja resurssien vähäisyys. Erityisesti rukoushuoneiden ja työssä mukana olleiden imaamien kokemukset yhteistyöstä paikallisella tasolla seurakuntien ja viranomaisten kanssa kertovat siitä, että tasavertainen kumppanuus ja toiminnan kehittäminen on koettu haastavaksi. Taustalla vaikuttavat syyt liittyvät resurssihin ja erilaisiin toimintakulttuureihin. Yhtenä haasteena on se, että muslimiyhteisöjen rukoushuoneet toimivat pitkälti vapaaehtoisvoimin. Näin ollen aikaa tai taloudellisia resursseja ei jää ydintoimintojen pyörittämisen jälkeen muuhun, vaikka suhteiden vahvistaminen valtaväestöön ja yhteiskuntaan yhteistyön kautta koettaisiinkin tärkeäksi. Lisäksi kokemus aiemmasta yhteistyöstä ja yhteydenotoista on ollut se, että yhteistyön aloittaminen paikallisesti on usein ongelmalähtöistä. Tämä tarkoittaa sitä, että toiveet yhteistyöstä muslimiyhteisön suuntaan tulevat satunnaisesti ja liittyvät usein johonkin negatiiviseen ilmiöön. Vaikka, yhteistyö koetaankin tärkeäksi yhteisten ongelmien ratkaisemiseksi, on tärkeää myös, että työtä edistetään yhteisön jäsenten arjen haasteet huomioiden. Näiden kysymysten

eteenpäin viemiseksi Shoulder to Shoulder -hanke on panostanut vaikutustyöhön ja viranomaisdialogin vahvistamiseen.

Hankkeen ensivaiheen keskeisin suositus jatkotyölle on, että paikalliset toimijat omaksuisivat Shoulder to Shoulder-tyyppisen toimintamallin strategiseksi osaksi pitkäjänteistä paikallisyhteistyön kehittämistä. Erityisesti seurakunnilla ja viranomaisilla on tärkeä rooli työn edistämiseksi ja käytäntöjen luomiseksi, jotta vähemmistöjen osallisuutta vahvistetaan paikallisella tasolla. Shoulder to Shoulder -hanke on toiminut yhteistyössä Ulkomaanavun Reach Out -hankkeen kanssa, joka on mahdollistanut toimintamallin levittämistä osaksi paikallisia yhteistyöverkostoja Reach Out-hankkeen yhteydessä. Työn juurruttaminen vaatii kuitenkin toimijoiden omistajuuden ja sitoumuksen syntymistä sekä yhteistyöpintojen vahvistamista paikallistasolla.

Alla kootusti yhteistyötahoja ja tapahtumia, joita hankkeessa on tähän asti tuettu ja edistetty:

Syksyn 2016 aikana hankkeessa on

- #Jouluvieras-ruokailujen osalta on pohjustettu ruohonjuuritason kohtaamisia seurakuntiin. Näissä ruokailuissa seurakunta/hiippakunta on kutsunut toisten uskontojen ja kulttuurien edustajia ruokailemaan vieraanvaraisuuden nimissä.
- Oulussa tehtiin pilottina kokeilu, jossa kaupunki toimii uskonnollisten yhteisöjen ensimmäisenä kokoonkutsujana, jonka jälkeen uskontojen paikallisverkosto kokoontuu koordinaattorin johdolla.
- Seurakunnille on viestitty Shoulder to Shoulder -ajattelusta ja käytännön toimintamahdollisuuksista. Seurakunnille on myös räätälöity koulutus toisten uskontojen ja kulttuurien kohtaamiseen perustuvassa.
- Shoulder to Shoulder- toimintaperiaatetta on esitelty Kirkon diakoniapäivillä ja Kuopion hiippakunnan kansainvälisten päivien yhteydessä.
- Muslimiyhteisöjen kanssa on aloitettu keskustelut yhteisöjen toiminnan tukemisesta ja yhteistyön mahdollisuuksista kirkon kanssa. Syksyn aikana on vierailtu moskeijoissa erityisesti pääkaupunkiseudulla ja Oulussa. Myös Turun ja Tampereen muslimiyhteisöjen edustajia on tavattu.
- Muslimiyhteisöjen yhdistystoiminnan tukemisesta ja rahoitusmallin kehittämisestä on aloitettu keskustelut yhteistyössä sisäministeriön ja opetusministeriön kanssa.
- Toiminnallisesta yhteistyöstä muslimiyhteisöjen ja seurakuntien kanssa mm. liikunnan ja nuorisotyön saralla on neuvoteltu Helsingissä.
- Keskustelu oppilaitosyhteistyöstä muslimiyhteisön ja oppilaitoksen välillä, yhteistyökumppanina Aalto-yliopisto on käynnistetty.
- Yhteistyö Helsingin Diakonissalaitoksen kanssa on käynnistetty. HDL käynnistää hankkeen paperittomien tukemiseksi, ja Shoulder to Shoulder-toiminnan kautta tuetaan yhteistyötä Helsingin Diakonissalaitoksen, seurakuntien ja muslimiyhteisöjen välillä.
- Uskontojen yhteisen kaupunkifestivaalin järjestäminen elokuussa 2017 Helsingissä
- Suunnittelu käynnistetty uskontojen yhteisestä pöydästä Porin Suomi Areenassa kesällä 2017.
- Sovittu ja suunniteltu kanavaa radikalismien ehkäisystä, joka toteutetaan valtakunnallisessa Nuori 2017- tapahtumassa yhteistyössä kirkkohallituksen ja sisäministeriön kanssa maaliskuussa 2017.
- Tampereen hiippakunnan kanssa on toimittu yhteistyössä ”Lasisilta”-hankkeessa, jossa tutkitaan ja etsitään ratkaisuja polarisaation tuottamiin ongelmiin työpajatyöskentelyn avulla.
- Keskusteluja hiippakuntien, piispojen, piispojen avustajien, seurakuntien ja kirkkohallituksen kanssa Shoulder to Shoulder -periaatteesta.

- Hanke painottaa tietoisuuden lisäämistä ja tiedon levittämistä esimerkiksi lehdistön, mielipidekirjoitusten, radiohaastattelujen ja paneelikeskusteluiden muodossa.
- Hankkeessa on osallistuttu oikeusministeriön TRUST-hankkeen ohjausryhmään, jonka tarkoituksena on kehittää ja jalkauttaa hyviä käytäntöjä hyvien etnisten suhteiden vahvistamiseksi valtakunnallisesti

Kevään 2017 aikana osallistuttu seuraaviin

- TRUST-hankkeen kanssa tehtävä yhteistyö
- Hanke painottaa tietoisuuden lisäämistä ja tiedon levittämistä esimerkiksi lehdistön, mielipidekirjoitusten, radiohaastattelujen ja paneelikeskusteluiden muodossa
- Vankilatyön kehittäminen yhteistyössä setlementtiliiton ja Risen kanssa, uskonnollisten yhteisöjen rooli vankila-ajan tukena; imaamien ja vartijoiden koulutus-pilotti
- Nuori 2017-tapahtumassa yhteistyössä kirkkohallituksen ja sisäministeriön kanssa maaliskuussa 2017.
- Yhteisölähtöisen työn näkökulmia ja menetelmiä kehittävä Lasisilta-hanke, Tampere hiippakunta
- Yhteistyötapaaminen Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli 13.1.2017
- Lasisilta II -työpaja 20.2.2017
- Nuori 2017 28.3.2017
- Kiehumispiste-dokumentti 21.4.2017, dialogi yhteistyössä Kirkon keskushallinnon kanssa
- Uskontodialogikoulutuspäivä 27.4.2017
- Kirkon Ulkomaanapu tukemassa uskonnollisten yhteisöjen yhteistyötä, sidosryhmäverkosto 5.5.2017
- Sisäministeri Paula Risikko yhteistyötapaaminen muslimiyhteisöjen edustajien kanssa, 17.5.2017
- Tapaamiset yhteisöjen kanssa